

Міністерство освіти і науки України
Національна металургійна академія України
Кафедра обліку і аудиту

Програма навчальної дисципліни
Облік і аналіз зовнішньоекономічної
діяльності

Спеціальність:	051 Економіка
Освітньо-професійна програма	Міжнародна економіка
Ступінь вищої освіти	Магістр

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Чверті
		2
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	90	90
Аудиторні заняття, з них:	40	40
Лекції	24	24
Лабораторні роботи	0	0
Практичні заняття	16	16
Семінарські заняття	0	0
Самостійна робота, у тому числі при:	50	50
підготовці до аудиторних занять	20	20
підготовці до модульних контрольних робіт (екзамену)	9	9
виконанні курсових проектів (робіт)	0	0
виконанні індивідуальних завдань	0	0
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	21	21
Заходи семестрового контролю		підсумкова оцінка, семестрова (екзамен)

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна "**Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності**" є обов'язковою і входить до циклу дисциплін *фахової* (професійної) підготовки магістрантів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 «Економіка».

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів системи знань з організації та методики обліку і аналізу зовнішньоекономічної діяльності.

Дисципліна має забезпечити набуття та розвиток наступних **програмних компетенцій**:

- ЗК4. Здатність вести професійну комунікацію.
- ФК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління міжнародною економічною діяльністю.
- ФК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань.

Успішне вивчення дисципліни забезпечує набуття студентом наступних **програмних результатів**:

- ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем на абстрактному рівні шляхом декомпозиції їх на складові.
- ПРН3. Демонструвати навички спілкування в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами.
- ПРН8. Вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління міжнародною економічною діяльністю.
- ПРН9. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- мету, зміст і основні принципи обліку і аналізу зовнішньоекономічної діяльності;
- правові основи складання зовнішньоекономічного контракту та основні положення обліку і аналізу операцій з іноземною валютою, експортно-імпортних операцій та ін.;

вміти:

- складати зовнішньоекономічний контракт та облікову картку до нього;
- вести облік курсових різниць, операцій з придбання та продажу іноземної валюти та експортно-імпортних операцій,
- виконувати оцінку ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- аналізувати контракти, у тому числі складені іноземною мовою.

Водночас дисципліна "Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності" спрямована на формування у студентів наступних **соціальних навичок та навичок успішності (soft skills)**:

- комунікаційні навички;
- здатність управляти власним часом;
- здатність логічно, критично та самокритично мислити;
- здатність самостійно приймати рішення, сприймати критику та відстоювати власну позицію;
- прагнення до успіху.

Методи оцінювання: поточний контроль (усна співбесіда, тестування із використанням ІКТ, обговорення ситуаційних вправ, розв'язання практичних завдань); модульний контроль.

Критерії успішності – отримання позитивної оцінки при складанні трьох контрольних заходів у вигляді модульних контрольних робіт.

Засоби діагностики успішності навчання – комплект завдань для модульних контрольних робіт.

Набуті знання і вміння використовуватимуться при написанні магістерських робіт в частині аналізу поточного стану, вибору напрямів розвитку об'єкта дослідження у сфері зовнішньоекономічної діяльності та оцінки наслідків запланованих зовнішньоекономічних операцій, також вони сприятимуть самореалізації майбутніх фахівців за спеціалізацією навчання.

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття) та обсяг, годин	Шифр змістового модуля	Захід модульного контролю	
1	Законодавчі та нормативні основи зовнішньоекономічної діяльності			
	<u>Лекції</u>			
	1. Основи зовнішньоекономічної діяльності.	4	Контрольна робота (тестування)	
	2. Порядок оформлення, реєстрації та обліку зовнішньоекономічних контрактів.	4		
	<u>Практичні роботи</u>			
	1. Складання зовнішньоекономічного контракту	4		
	2. Складання облікової картки до зовнішньоекономічного контракту	2		
	<u>Самостійна робота</u>			
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
	1. Формування захисних застережень у зовнішньоекономічних контрактах.	6		
Підготовка до аудиторних занять	7			
Підготовка до модульного контролю	3			
	Усього: 30			
2	Облік і аналіз валютно-фінансових операцій у зовнішньоекономічній діяльності			
	<u>Лекції</u>			
	1. Облік розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності	4	Контрольна робота (тестування)	
	2. Облік купівлі-продажу валюти	4		
	<u>Практичні роботи</u>			
	1. Облік курсових різниць	2		
	2. Облік купівлі-продажу іноземної валюти	2		
	<u>Самостійна робота</u>			
	<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
	1. Облік і аналіз кредитів в іноземній валюті.	3		
2. Облік і аналіз іноземного інвестування	6			
Підготовка до аудиторних занять	6			
Підготовка до модульного контролю	3			
	Усього: 30			
3	Облік і аналіз експортно-імпортних операцій			
	<u>Лекції</u>			
	1. Облік і аналіз експортних операцій	4	Контрольна робота (тестування)	
	2. Облік і аналіз імпортних операцій.	4		
<u>Практичні роботи</u>				
1. Облік експортних операцій	2			

2. Облік імпорتنих операцій	4		
<u>Самостійна робота</u>			
<i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i>			
1. Особливості митного регулювання експортно-імпорتنих операцій	3		
2. Облік і аналіз бартерних (товарообмінних) операцій та операцій з давальницькою сировиною.	3		
Підготовка до аудиторних занять	7		
Підготовка до модульного контролю	3		
	Усього:	30	
*			

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Основи зовнішньоекономічної діяльності. Регулювання та контроль зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Суб'єкти і види зовнішньоекономічної діяльності. Організація управління зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві.	4
2	Порядок оформлення, реєстрації та обліку зовнішньоекономічних контрактів. Оформлення і реєстрація зовнішньоекономічних контрактів. Розрахунки в сфері зовнішньоекономічної діяльності. Облік виконання зовнішньоекономічних контрактів та первинні документи бухгалтерського обліку зовнішньоекономічної діяльності.	4
3	Облік розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності Види розрахунків у зовнішньоекономічній діяльності. Поняття курсової різниці, причини її виникнення та види. Синтетичний облік курсових різниць.	4
4	Облік купівлі-продажу валюти Придбання і продаж іноземної валюти. Різниці від перерахунку іноземної валюти та заборгованості у податковому обліку. Аналіз валютно-фінансових операцій	4
5	Облік і аналіз експортних операцій Оформлення вантажної митної декларації. Оподаткування експортних операцій. Облік експортних операцій.	4
6	Облік і аналіз імпортних операцій. Формування собівартості імпортних товарів. Оподаткування імпортних операцій. Облік імпортних операцій. Аналіз експортно-імпортних операцій	4

Практичні заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	Складання зовнішньоекономічного контракту Складання типового контракту купівлі-продажу. Формування суттєвих умов контракту. Визначення ціни товарів, умов згідно ІНКОТЕРМС-2010, термінів постачання і оплати.	4
2	Складання облікової картки до зовнішньоекономічного контракту Формування облікової картки до складеного зовнішньоекономічного контракту купівлі-продажу, в який вказуються усі відомості щодо контракту та інформація щодо його виконання.	2
3	Облік курсових різниць Вирішення імітаційних вправ з обліку курсових різниць. Визначення курсових різниць за дебіторською і кредиторською заборгованістю, залишками коштів в іноземній валюті на рахунках у банках, розрахунках за авансами.	2
2	Облік купівлі-продажу іноземної валюти Вирішення імітаційних вправ з купівлі-продажу іноземної валюти. Складення кореспонденції рахунків з купівлі іноземної валюти за гривні та іншу іноземну валюту. Складення кореспонденції рахунків з продажу іноземної валюти.	2
3	Облік експортних операцій Вирішення імітаційних вправ з обліку експортних операцій. Складання	2

	кореспонденції рахунків для експортних операцій на умовах повної передоплати, повної відстрочки платежу, часткової передоплати та здійснення оплати та відвантаження продукції (товарів) частинами.	
4	Облік імпортованих операцій Вирішення імітаційних вправ з обліку імпортованих операцій. Складання кореспонденції рахунків для імпортованих операцій на умовах повної передоплати, повної відстрочки платежу, часткової передоплати та здійснення оплати та відвантаження продукції (товарів) частинами.	4

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№.№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Формування захисних застережень у зовнішньоекономічних контрактах. Види захисних застережень. Формування застережень, що стосуються ціни: валютно-цінові, мультивалютні, товарно-цінові, валютно-товарні (адаптаційно-цінові застереження), а також застереження про більш вигідну купівлю та більш вигідний продаж. Формування застережень, що стосуються відповідальності та застереження, що стосуються кількості та якості товару (тобто застереження про можливість відступу від зазначеної в договорі кількості або якості товару) [Осн.1-2, Додатк. 3, Інтернет 1,7]..	6
2	Облік і аналіз кредитів в іноземній валюті. Переваги і недоліки кредитування у іноземній валюті. Принципи кредитування. Рахунки для обліку кредитів. Відображення у бухгалтерському обліку кредитів в іноземній валюті. Документальне, що оформлюються при отриманні кредитів в іноземній валюті від резидентів та нерезидентів [Осн.2-3, Додатк. 1, 2-4, Інтернет 3,6,10 -11]..	3
3	Облік і аналіз іноземного інвестування Організація та регулювання іноземного інвестування в Україні. Бухгалтерський і податковий облік формування статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями. Аналіз операцій з іноземними інвестиціями [Осн. 2-3, Додатк. 1, 2-4, Інтернет 4,6,10 -11]..	6
4	Особливості митного регулювання експортно-імпортованих операцій Рівні митного регулювання. Особливості здійснення митного контролю та митного оформлення. Документи, що використовуються для митного оформлення експортних або імпортованих товарів. Суть та особливості застосування мита. Види мита. Суть та особливості застосування митних зборів. Види митних зборів [Осн.1-2, Додатк. 4, Інтернет 6,8]..	3
5	Облік і аналіз бартерних (товарообмінних) операцій та операцій з давальницькою сировиною. Поняття товарообмінних операцій та особливості їх обліку. Суть та облік операцій з давальницькою сировиною. Аналіз бартерних операцій та операцій з давальницькою сировиною [Осн.1-3, Додатк. 1, 4, Інтернет 1, 5 -8, 10,11]..	3

Рекомендована література

Основна література

1. Козик В.В. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. / В.В. Козик, Л.А. Панкова, О.Ю. Григор'єв, А.О. Босак, Я.С. Карп'як – Львів: "Магнолія 2006", 2014. – 512 с.
2. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посібник / Г.О. Король, Н.Г Шпанковська, Р.Б. Сокольська та ін.; За ред. д.е.н., проф. К.Ф. Ковальчука. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2011. – 172 с.
3. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій, ділова гра на прикладі металургійного підприємства: Навч. посібник / За ред. д.е.н., проф. К.Ф. Ковальчука. – К.: «Вид-во «Центр учбової літератури», 2012. – 328 с.

Додаткова (допоміжна) література

1. Бухгалтерский учет, контроль и анализ: социальные ориентиры. Монография / Под ред. Ф.Ф. Бутынца. – Житомир: ЖГТУ, 2008. – 484 с.
2. Валютні операції: порядок здійснення та облік. – Харків: Фактор, 2008. – 256 с.
3. Облік зовнішньоекономічної діяльності. Частина I. Законодавчі та нормативні основи зовнішньоекономічної діяльності підприємства: Навч. посібник / Г.О.Король, Р.Б.Сокольська, О.Г.Негода, В.Д.Зелікман. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2010. – 44 с.
4. Облік зовнішньоекономічної діяльності. Частина II. Практичні аспекти ведення обліку зовнішньоекономічної діяльності підприємства: Навч. посібник / Г.О.Король, Р.Б.Сокольська, О.Г.Негода, В.Д.Зелікман. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2010. – 60 с.

Інтернет-джерела

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” № 959-ХІІ від 16.04.91 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=959-12>
2. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996 – ХІV від 16.07.1999 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-146>
3. Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” № 185/94-ВР від 23.09.1994 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=185%2F94-%E2%F0>
4. Закон України “Про режим іноземного інвестування” № 93/96-ВР від 19.03.1996 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=93%2F96-%E2%F0>
5. Закон України “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” № 351-ХІV від 23.12.1998 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=351-14>
6. Податковий кодекс України // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Господарський кодекс України № 436-ІV від 16.01.2003 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
8. Митний кодекс України № 92-ІV від 11.07.2002 р. із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=92-15>

9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page#n17>.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 – 30// <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

11. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>

12. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати від 16.09.2010 // <http://pact.com.ua/incoterms.html>

Укладачі:

к.е.н., доц.

Р.Б. Сокольська

Завідувач кафедри обліку і аудиту:

к.т.н., доц.

В.Д. Зелікман

Програму затверджено на засіданні НМК за спеціальністю 051 "Економіка" протокол № 6 від \ " 16 \ " квітня 2019 року.

Голова НМК за напрямом:

к.е.н., доц.

Л.М. Бандоріна

Узгоджено:

Начальник навчального відділу:

В.Б. Пульпінський